EITEM

CYFARFOD	**Y CYNGOR**
DYDDIAD	**31 Gorffennaf, 2008**
TEITL	**Rhybudd o Gynnig y Cynghorydd Aeron Maldwyn Jones ynglŷn â Casglu Gwastraff Swmpus**
PWRPAS	**Ystyried y Rhybudd o Gynnig**
ARGYMHELLIAD	**Peidio Mabwysiadu'r Cynnig**
AWDUR	**Gwyn Morris Jones** **Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol**
ARWEINYDD PORTFFOLIO	**Cynghorydd R Arwel Pierce**

"Mae'r Cyngor Sir yn codi ar eu trethdalwyr ffi i fynd ymaith deunydd fel rhewgelloedd, matresi gwely ac eitemau swmpus eraill oddi wrth eu cartrefi, gwasanaeth oedd cynt am ddim ac yn rhan o'r dreth y Cyngor.

Drwy godi ar ein trethdalwyr, mae'n achosi i'r eitemau hyn gael ei gadael ar ochr y ffyrdd, neu mewn mannau anghysbell eraill yn ein hardaloedd, sydd yn creu llygredd ac yn ogystal yn rhoi argraff ddrwg i unrhyw ymwelydd a ddaw yn ystod ein tymhorau.

Hefyd, mae'n creu straen ariannol i'r rhai bregus yn ein cymdeithas fel yr henoed a'r rhai na all fforddio car er mwyn mynd a nhw i'r mannau cywir.

Felly rwy'n cynnig diddymu y ffioedd a mynd yn ôl i'r hen drefn o weithredu sef fod 3 eitem yn flynyddol am ddim i drethdalwyr y Sir".

Ystyriaethau

1.1 Bu i'r mater hwn gael ei ystyried gan Fwrdd y Cyngor yn ei gyfarfod 19 Chwefror, 2008. Gweler Atodiad 1.

1.2 Roedd penderfyniad Bwrdd y Cyngor fel a ganlyn:

(i) Newid y drefn bresennol o gasgliadau (cyntaf) am ddim, a ffi o £32.90 am bob casgliad a wneir yn ychwanegol i hyn yn ystod y flwyddyn ariannol, i drefn newydd ar gyfer 2008/09 o godi £15 am bob casgliad hyd at 5 eitem mewn nifer.

(ii) Gofyn i'r Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol roi ystyriaeth pellach i drefniadau ar gyfer cyfarch anghenion pobl oedrannus a bregus, ac adrodd mewn da bryd ar gyfer 2009/10 i'r Pwyllgor Craffu perthnasol neu weithgor o'r pwyllgor hwnnw.

1.3 Bu i'r gwasanaeth hwn dderbyn adolygiad yn 2006 lle penderfynodd y Bwrdd yn ei gyfarfod 16 Mai, 2006 i newid o'r drefn flaenorol ac i gwtogi'r nifer o gasgliadau am ddim i un y flwyddyn a chodi'r nifer o eitemau'r casgliad o 4 i 5 eitem. Penderfynwyd codi ffi o £32.90 ar gasgliadau ychwanegol i'r cyntaf. Seilwyd penderfyniad y Bwrdd ar y ffaith bod nifer o safleoedd derbyn ac ailgylchu gwastraff tŷ yn cael eu datblygu a bod pwysau ariannol cynyddol ar y gwasanaeth h.y. 'roedd gorddefnydd o'r gwasanaeth casglu swmpus a chostau cynyddol darparu'r gwasanaeth yn achosi gorwariant.

1.4 Bu i'r newidiadau i'r drefn gyflwynwyd yn Mai, 2006 wella'r sefyllfa o ran rheoli costau a defnydd o'r gwasanaeth, er amlygwyd rhai anfanteision:

(i) derbyniwyd beirniadaeth gan rai bod lefel y ffi o £32.90 ar gasgliadau ychwanegol yn rhy uchel
(ii) cafwyd rhai problemau gweithredol o ganlyniad e.e.
- galw uchel ar y gwasanaeth ar ddechrau'r flwyddyn ariannol
- cyfnod ymateb amrywiol oherwydd y galw a'r angen i gadw oddi fewn i gyllideb y gwasanaeth
(iii) gorddefnydd/ddibyniaeth ar y gwasanaeth yn parhau.

1.5 Dewisol yw'r gwasanaeth casglu swmpus a gyda rhwydwaith o safleoedd mwynderau yn brysur gael ei gyflawni, ac angen y Cyngor i sicrhau arbedion ariannol, 'roedd y gwasanaeth yn destun adolygiad arall yn 2007/08 gan dderbyn sylw y Pwyllgor Amgylchedd, Bwrdd Rheoli Adnoddau a'r Gweithgor Craffu perthnasol dan y drefn Blaenoriaethu Gweithgareddau.

1.6 'Roedd penderfyniad Bwrdd y Cyngor ar 16 Chwefror, 2008 i newid y drefn i godi £15 am bob casgliad yn galluogi'r Cyngor:

- i barhau gyda chynnig y gwasanaeth hwn i drigolion Gwynedd
- i reoli y defnydd o'r gwasanaeth a'r costau ynghlwm mewn darparu'r gwasanaeth
- yn gosod lefel ffi mwy rhesymol ar gasgliadau ychwanegol
- i gyfrannu swm amcangyfrifwyd o £50k o arbedion blynyddol i'r Cyngor.

1.7 Mae'n gywir nodi mai cyfnod byr sydd wedi goroesi ers cyflwyno'r newid yn Ebrill, 2008 ac mae angen dadansoddiad o gyfnod hwy er mwyn sefydlu effaith y newid. Yr hyn sydd yn amlygu ei hun hyd yma yw:

- bod y galw am gasgliadau wedi gostwng yn sylweddol, er bod ychydig gynnydd yn ddiweddar - mae hyn wedi arwain at well rheolaeth o'r gwasanaeth
- bod llawer gwell defnydd o'r safleoedd mwynderau ers Ebrill, 2008 - mae hyn yn arwain at well ymdriniaeth o'r gwastraff
- nad oes cynnydd yn yr achosion o waredu slei bach sydd wedi'i gofnodi yn ystod y cyfnod dan sylw
- bod posibiliad na fydd y targed incwm o £50k yn cael ei gyrraedd eleni.

1.8 Bu i'r Bwrdd argymell bod y Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol i roddi ystyriaeth pellach i drefniadau ar gyfer anghenion pobl oedrannus a bregus.

Yn unôl felly, 'rwyf wedi cynnal trafodaethau gyda'r Pennaeth Cyllid i bwrpas sefydlu trefn i adnabod y trigolion bregus drwy defnydd rhestrau o'r rhai sydd yn derbyn cymorth treth cyngor.

Ystyriwyd pa gyfran o'r trigolion sydd yn "fregus", ac i'r perwyl hyn credaf mai'r pryder oedd am rai pobl sy'n methu fforddio'r £15. Yn fyr, "tlodi" (yr anallu i dalu oherwydd diffyg incwm / diffyg cynilion yr hawliwr) yw'r meini prawf ar gyfer cael budd-dal treth cyngor, ac y mae 10,532 / 59,000 = 17.85% o aneddleoedd Gwynedd yn derbyn rhyw faint o gymorth budd-dal treth cyngor. Gellid adnabod y trigolion sydd yn "fregus", i'r perwyl o gael casglu gwastraff swmpus trwy ddarganfod os ydynt yn derbyn budd-dal treth cyngor (budd-dal yn talu rhan o'u bil treth cyngor neu yn talu'r cwbl).

Bydd galwadau'r Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cael eu trosglwyddo i Ganolfan Gyswllt newydd y Cyngor ym Mhenrhyndeudraeth mis Medi. 'Rwyf, o ganlyniad, wedi cychwyn trafodaethau gyda Pennaeth Gwasanaeth Gofal Cwsmer i bwrpas ceisio sefydlu trefn ymateb i geisiadau am gasgliadau swmpus fyddai yn cynnwys gweithdrefn i adnabod a chadarnhau ceisiadau gan drigolion bregus.

Yn unol â phenderfyniad y Bwrdd mis Chwefror diwethaf, byddaf yn adrodd ar y mater hwn i'r Pwyllgor Amgylchedd yn ei gyfarfod nesaf ar y 16, Medi, 2008.

1.9 Mae angen pwyso a mesur yn ofalus y rhybudd o gynnig diweddar gan y Cynghorydd Aeron Maldwyn Jones.

1.9.1 O ran manteision mabwysiadu y cynnig dylid ystyried:

- y byddai rhoddi gwasanaeth am ddim (1 casgliad/3 eitem) yn gam eithaf poblogaidd o ran y trigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth
- y byddai yn diwallu'r angen i gyfarch anghenion ein trigolion bregus
- y byddai'n tawelu'r honiadau (di-sail neu beidio) bod hyn wedi arwain at waredu slei bach.

1.9.2 O ran anfanteision mabwysiadu y cynnig dylid ystyried:

- na fyddai'n bosib cyflawni'r arbedion sydd eisioes wedi ei gymeryd o gyllideb y Gwasanaeth sef £50k
- na fyddai'n bosib cyflawni arbedion ychwanegol o £60k sy'n deillio o leihad mewn costau cyflawni'r gwasanaeth oherwydd gostyngiad yn y galw
- byddai'n ofynnol i'r Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol sicrhau arbedion ariannol o weithgareddau eraill o fewn y Gwasanaeth – mae targed arbedion y Gwasanaeth wedi ei osod ar £610k eleni
- y byddai'n arwain at gynnydd yng nghost y gwasanaeth fyddai'n peryglu dyfodol y ddarpariaeth o ran yr adnoddau fydd ar gael i'w gyflawni e.e. byddai'n effeithio ar adnoddau dynol a'r amser i ymateb/casglu
- nad yw yn cynnig manteision o ran rheoli y defnydd o'r gwasanaeth a defnydd o'r safleoedd mwynderau.

1.10 Drwy bwyso a mesur manteision ac anfanteision y Rhybydd o Gynnig argymhellaf na ddylid mabwysiadu'r Cynnig.

Gwyn Morris Jones
Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol
Gorffennaf, 2008